

Wyrok z dnia 2 grudnia 1998 r.

III RN 176/98

Osoby z wyższym wykształceniem prawniczym lub administracyjnym, które pod rządem przepisów dotychczasowych spełniały wymagania stawiane kandydatom na stanowisko komornika, zachowały prawo ubiegania się o to stanowisko po wejściu w życie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882).

Przewodniczący SSN: Kazimierz Jaśkowski, Sędziowie SN: Andrzej Wasilewski, Andrzej Wróbel (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Waldemara Grudzieckiego, po rozpoznaniu w dniu 2 grudnia 1998 r. sprawy ze skargi Krystyny B. na decyzję Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 kwietnia 1998 r. [...] w przedmiocie powołania na stanowisko komornika sądowego, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 9 lipca 1998 r. [...]

o d d a l i ł rewizję nadzwyczajną.

U z a s a d n i e n i e

Minister Sprawiedliwości decyzją z dnia 10 marca 1998 r. [...] odmówił powołania Krystyny B. na stanowisko komornika sądowego. W ocenie Ministra Sprawiedliwości Krystyna B. nie spełnia wymagań określonych w art. 10 ustawy dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882), ponieważ nie odbyła dwuletniej aplikacji komorniczej i nie należy do osób, które zgodnie z przepisem art. 10 ust. 2 są zwolnione z tego obowiązku. W ocenie Ministra może być ona powołana na stanowisko asesora komorniczego.

Minister Sprawiedliwości decyzją z dnia 6 kwietnia 1998 r. [...], wydaną po ponownym rozpatrzeniu sprawy, utrzymał w mocy własną decyzję z dnia 10 marca

1998 r., podtrzymując argumentację prawną zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 9 lipca 1998 r. [...], uchylił powyższą decyzję Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 kwietnia 1998 r. i utrzymaną nią w mocy decyzję z dnia 10 marca 1998 r. W ocenie Sądu pominięcie, w przepisach przejściowych ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, osób, które tak jak skarżąca, miały ukończone wyższe studia prawnicze lub administracyjne, ukończoną praktykę komorniczą i zdany egzamin komorniczy w trybie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie tej ustawy świadczy o tym, że zostały one uznane za osoby, które mogą się ubiegać obecnie o powołanie na stanowisko komornika sądowego. Tylko w świetle takiego stanowiska można uznać za logiczne i racjonalne brzmienie art. 100 i 101 tej ustawy. Osoby takie mogą ubiegać się także o powołanie na stanowisko asesora komorniczego w trybie art. 32 ustawy, zaś taki asesor ma prawo ubiegania się o stanowisko komornika w razie powstania stosownego wakat.

Minister Sprawiedliwości zaskarżył powyższy wyrok rewizją nadzwyczajną, w której zarzucił rażące naruszenie art. 22 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 ze zm.) w związku z art. 10 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie skargi. W ocenie Ministra Sprawiedliwości z wykładni językowej, systemowej i celowościowej ustawy wynika, że wszyscy nowo ubiegający się o powołanie na stanowisko komornika sądowego muszą odbyć aplikację. Przepisy przejściowe dotyczą natomiast w istocie tych osób, które kontynuują przygotowanie do wykonywania funkcji komornika sądowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Podstawowym zagadnieniem prawnym w rozpoznawanej sprawie jest kwestia statusu prawnego osób, które pod rządem dotychczasowych przepisów ukończyły wyższe studia prawnicze lub administracyjne, ukończyły praktykę komorniczą i zdały egzamin komorniczy, lecz nie zostały powołane na stanowisko komornika przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882).

Przepisy Rozdziału 13 „Przepisy przejściowe i końcowe” tej ustawy nie regulują statusu prawnego tych osób. Przepisy te odnoszą się jedynie do praktykantów komorniczych, którzy złożyli z wynikiem pozytywnym egzamin komorniczy przed dniem wejścia w życie ustawy, a nie spełniają wymagań określonych w art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy (art. 100); osób, które rozpoczęły praktykę komorniczą przed dniem wejścia w życie ustawy, a nie spełniają wymagań określonych w art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy (art. 101) i komorników, którzy w dniu powołania na stanowisko komornika nie ukończyli 35 roku życia i nie spełniają wymagań określonych w art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy (art. 102). Z treści tych przepisów wynika, że dotyczą one osób, które przed dniem wejścia w życie ustawy nie ukończyły wyższych studiów prawnych lub administracyjnych i przed tym dniem albo rozpoczęły praktykę komorniczą albo złożyły z pozytywnym wynikiem egzamin komorniczy albo w dniu powołania na stanowisko komornika nie ukończyły 35 roku życia. Ustawodawca uregulował status prawny tych osób z tego powodu, że obecnie obowiązujące przepisy stawiają kandydatom na stanowisko komornika surowsze wymagania w zakresie wykształcenia. Według przepisu art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy komornikiem może być osoba, która ukończyła wyższe studia prawne lub administracyjne, podczas gdy dotychczasowe przepisy wymagały wykształcenia co najmniej w zakresie szkoły średniej. Wydaje się zatem, że ustawodawca celowo pominął osoby, które w dniu wejścia w życie ustawy miały ukończone wyższe studia prawne lub administracyjne i spełniały pozostałe warunki do ubiegania się o stanowisko komornika określone w przepisach dotychczasowych.

W odniesieniu do praktykantów komorniczych, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy nie mieli ukończonych wyższych studiów prawnych lub administracyjnych i złożyli przed tym dniem z wynikiem pozytywnym egzamin komorniczy, przepis art. 100 przewiduje możliwość powołania ich na stanowiska asesora komorniczego, chociażby nie uzupełnili wykształcenia w zakresie wymaganym przez art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy. Należy podkreślić, że powyższy przepis wyraźnie uprzywilejował tę kategorię osób w zakresie powołania na stanowisko asesora komorniczego, bowiem przepis art. 32 ust. 1 ustawy wymaga od kandydata na stanowisko asesora spełnienia wszystkich wymagań określonych w art. 10 ustawy, a zatem także ukończenia wyższych studiów prawnych lub administracyjnych. Z kolei osoby, które przed dniem wejścia w życie ustawy rozpoczęły praktykę komorniczą i nie ukończyły przed tym dniem wyższych studiów prawnych lub administracyjnych, mogą zgod-

nie z przepisem art. 101 ust. 1 ustawy kontynuować szkolenie, a po jego ukończeniu przystąpić do egzaminu komorniczego, przy czym nie jest jasne, czy szkolenie to jest kontynuacją praktyki komorniczej w rozumieniu przepisów dotychczasowych czy też aplikacją komorniczą w rozumieniu przepisów ustawy. Z wykładni językowej tego przepisu wynika, że ukończenie wyższych studiów prawnych lub administracyjnych nie jest warunkiem dopuszczenia do egzaminu komorniczego, natomiast jest warunkiem zatrudnienia na stanowisku komornika. Na komorników, o których mowa w art. 102 ust. 1 ustawy został nałożony obowiązek uzupełnienia kwalifikacji wymaganych w art. 10 ust. 1 pkt 3 w ciągu 10 lat od dnia wejścia w życie ustawy.

Na tle przedstawionego stanu prawnego trafny jest pogląd Naczelnego Sądu Administracyjnego, że pominięcie przez przepisy przejściowe ustawy osób, które miały ukończone wyższe studia prawne lub administracyjne, ukończoną praktykę komorniczą i zdany egzamin komorniczy w trybie przepisów obowiązujących przed dniem wejścia w życie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji świadczy o tym, że zostały one uznane za osoby, które mogą ubiegać się także obecnie o powołanie na stanowiska komornika sądowego. Nie ulega bowiem wątpliwości, że osoby te pod rządem dotychczasowych przepisów spełniały wymagania stawiane kandydatom na stanowisko komornika, a zatem na podstawie tych przepisów nabyły prawo do ubiegania się o to stanowisko. Skoro przepisy ustawy nie określiły sytuacji prawnej tych osób po jej wejściu w życie, to w braku wyraźnych i odmiennych przepisów ustawy należy przyjąć, że osoby z wyższym wykształceniem prawniczym lub administracyjnym, które pod rządem przepisów dotychczasowych spełniały wymagania stawiane kandydatom na stanowisko komornika, zachowały prawo do ubiegania się o stanowisko komornika także pod rządem nowych przepisów i to nawet wówczas, gdy te nowe przepisy określają surowsze wymagania w zakresie odbycia aplikacji komorniczej i egzaminu komorniczego. Pozbawianie tych osób prawa do ubiegania się o stanowisko komornika z tym uzasadnieniem, że nie odbyły one aplikacji komorniczej i nie zdały egzaminu komorniczego w trybie nowych przepisów w sytuacji, gdy osoby te odbyły praktykę komorniczą i zdały egzamin komorniczy pod rządem przepisów dotychczasowych godzi w zasadę praw słusznie nabytych.

Biorąc powyższe pod rozwagę Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

=====